

De Lezing: Geschiedenis waar we zelf bij waren

Historicus Norbert Frei over het ontstaan van de 'Zeitgeschichte'

Achtergrond - 15 juni 2010 - Auteur: Pim Huijnen

Eén van de vele onvertaalbare woorden die het Duits rijk is: *Zeitgeschichte*. De term is onlosmakelijk verbonden met de Duitse geschiedenis. Dat legt de toonaangevende Duitse historicus Norbert Frei uit, die op 21 juni in Amsterdam spreekt over 'de uitvinding van de *Zeitgeschichte*'.

Wat is Zeitgeschichte?

"Het begrip is na 1945 in de Duitse geschiedwetenschap ingeburgerd als specialisatie in de recente geschiedenis. Het wordt vaak vertaald met contemporaine of eigentijdse geschiedenis, begrippen die ook in het Nederlands, Engels of Frans bestaan, maar kan daarmee toch niet helemaal worden gelijkgesteld."

In Nederland heeft de eigentijdse geschiedenis zich recent bijvoorbeeld geworpen op de gebeurtenissen rond de val van Srebrenica. Waarom is de Zeitgeschichte iets anders?

"Er zit iets specifieks Duits in de term. De historici die zich vooral de eerste decennia na 1945 met Zeitgeschichte bezighielden, richtten zich nadrukkelijk op de Republiek van Weimar en de tijd van het nationaalsocialisme. In die zin heeft het woord zich ook in het Duitse bewustzijn genesteld. En ook nu de tijd voortschrijdt blijft die periode het centrale ijkpunt in de Zeitgeschichte. De Weimar-periode speelt niet meer zo'n grote rol, maar het nationaal-socialisme des te meer."

Is dat het enige verschil tussen Zeitgeschichte en 'oudere' geschiedenis?

"Er is ook een methodisch verschil. De Zeitgeschichte kan naast geschreven bronnen ook gebruik maken van getuigenissen van mensen die er zelf bij waren. Zij vormen een nieuw soort bron, maar zaden de discipline ook op met het 'vetorecht van de Zeitzeugen'."

Dat klinkt gecompliceerd.

“Ja, het bemoeilijkt het geschiedkundig onderzoek zeker. Hoe Zeitzeugen hun verleden zien komt niet altijd overeen met de visie van de historicus. We vinden nu eenmaal allemaal dat we weten hoe het vroeger is geweest. Dat is de beperktheid van het eigen perspectief, waarvan de historicus afstand moet proberen te nemen. Maar ook als historicus zelf heb je te maken met je eigen verleden en je eigen achtergrond. We zijn allemaal geworteld in de geschiedenis. Zelfs nu de meeste mensen die de Tweede Wereldoorlog persoonlijk hebben meegemaakt zijn gestorven, blijft die tijd een enorme rol spelen voor veel mensen.”

Wat vormt uw persoonlijke fascinatie voor de Zeitgeschichte?

“Precies dat besef. Ik ben als historicus begonnen met de Tweede Wereldoorlog. Daarna ben ik gaan werken over de vroege jaren van de naoorlogse Bondsrepubliek. Het viel me op hoe sterk en hoe lang de geschiedenis van het nationaal-socialisme bleef doorwerken in het nationale bewustzijn. Hoe langer ik ermee bezig ben, des te meer besef ik dat de betekenis van deze periode in onze geschiedenis misschien wel zwakker wordt, maar absoluut niet verdwijnt. Dat vind ik fascinerend.”

Norbert Frei: Die Erfindung der Zeitgeschichte nach 1945

Lezing in de reeks Zeithistorische Perspektiven

Maandag 21 juni om 13 uur bij het NIOD in Amsterdam

[Meer informatie in de Duitslandweb-agenda](#)

Norbert Frei is een toonaangevende 'Zeithistoriker'. Hij is directeur van het Jena Center für die Geschichte des 20. Jahrhunderts.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/476/de-lezing-geschiedenis-waar-we-zelf-bij-waren>